

Gospodarstvo.

Nekaj besed o sladkanju vinskega mošta.

Pri vremenskih razmerah, kakoršne imamo letos, ni razvoj grozdja vedno tak, da bi pridelek zadovoljil želje pridelovalcev, odnosno uporabnikov. Tu in tam je treba umetno zboljševati seveda v okviru še sedaj veljavnih zakonov. Ima mošt premalo sladkobe, tedaj se ga lahko zboljša z navadnim belim sladkorjem. Za letošnji pridelek se naj vzame po potrebi 2 do 5 kg sladkorja na 1 hl mošta. Na ta način se bo zdatno zboljšala njegova kakovost; uporabljati več kakor 4 kg na 1 hl pa se ne priporoča, sicer bi prevladoval pri vrenju nastali alkohol druge snovi v vinu; posledica bi bila neprijeten okus. Prejšnje avstrijske oblasti niso sploh dovoljevale uporabiti več kakor 4 kg sladkorja na 1 hl mošta. Tudi se ne priporoča pri moštih, ki jih je treba sladkati, zvišati sladkobo nad 18%. S 5 kg sladkorja na 1 hl mošta zvišamo sladkobo za 6%, to se pravi, dodamo n. pr. moštu, ki ima naravne sladkobe 10 stopinj na hl 5 kg sladkorja, tedaj smo mu zvišali sladkobo na 16% ali stopinj, izraženih po klosterneuburški moštni tehtnici. Za sladkanje mošta namenjeni sladkor je rastopiti v moštu in ne v vodi. Hitro se raztopi, če se ga obesi v snažni pletenjači v mošt pedenj pod površjem. S sladkorjem zboljšan mošt da okusnejše, močnejše in stanovitnejše vino, ki je tudi, kar se kisline tiče, milejše, kakor enak nesladkan pridelek, kajti iz sladkorja nastali alkohol povzroča močnejšo izločitev vinskega kamna, torej kisline. Oslajen pridelek pa se ne sme imenovati pristen, naraven ali na način, ki bi izključeval domnevanja, da je bil sladkan. Sladkati se sme le, ako to oblast dovoli. Letos je po naredbi poverjenistva za kmetijstvo dovoljeno oslajati mošt v celi Sloveniji. Za sladkor v ta namen pa je bilo prositi potom občinskih uradov ali kmetijskih podružnic pri slovenski kmetijski družbi v Ljubljani. Ker se bodo pa tudi druge potrebščine kakor: galica, žveplo, umetni gnoj, razno orodje, semena itd. oddajale le potom kmetijske družbe in njenih podružnic, se nujno priporoča, da se osnjo v vsaki župniji kmetijska podružnica in da pristopijo vsi kmetovalci k tej družbi ter da čitajo družbeno glasilo „Kmetovalec.“ Potem bodo tudi vedeli, kam je vlagati prošnje za

veseli klarinet. Celo leto (1917—1918) smo skupaj preživotali v strelskih jarkih na solunski fronti. Kadar je bila četa v rezervi, takrat je Franc živel. Njegova francoska čutura z dvema litroma je bila vedno polna rdečega grškega vina; stikal je od baterije do baterije, dokler ga ni našel. In takrat je sviral klarinet in pela harmonika, kakor da se ženi kak macedonski beg; mlajši tovariši so zaplesali kolo, ostali da smo se divili idilični sliki ter za trenutke pozabljali, da smo na fronti.

Tudi pri častnikih je bil Franc zaradi svoje šegavosti zelo priljubljen. Včasih jim je moral po cele noči svirati, in ko se je zjutraj vračal, mu je bila šajkača okrašena s francoskimi petaki.

Tako nam je naš vedno veseli in šegavi France pripravil marsikatero veselo urico, ter nam preganjal težke skrbi.

Danes pa, ko smo razbili železna vrata, ter si napravili prosto pot k ljubim svojem, danes, ko smo tako blizu — cilja, danes Franca — ni več. Padel je kot žrtva za tiste svete ideale, za katere se je prelilo v tej gigantski borbi toliko slovanske krvi, padel je kot žrtva za „pravdu i slobodu“ svojega toli teptanega in zaničevanega plemena.

V bližini opustošenega macedonskega sela Budimirce, pod visoko sivo skalo, ki nosi podobo sv. Mihaela, naslikano od ruskih vojakov, ki so se na solunski fronti borili za „Slavjanstvo“ počivajo njegovi zemeljski ostanki. Bodi Ti lahka zemljica slovanska, dragi Franc!

Vas pa, dragi roditelji in sorodniki Francetovi, naj tolaži dejstvo, da ste tudi vi položili svojo žrtev domu na oltar.

to in ono in bodo tudi dobili pravočasno zahtevano blago, ako bo na razpolago.

Zupanc.

Dopisi.

Iz seje mestnega sosveta dne 8. oktobra 1919. Odobri se zapisnik zadnje seje. Vzame se na znanje poročilo, da je vlada odobrila obvezo mestne občine glede prispevkov za deško meščansko šolo ter za obrtno in trgovsko nadaljevalno šolo za dobo 2 let. Vladnemu komisarju se da pooblastilo, da imenuje v zdravstveni sosvet poleg mestnega zdravnika še enega zdravnika in po enega zastopnika hišnih posestnikov in najemnikov. Dovolj se podpore 100 K za akcijo za pobijanje prostitucije in veneričnih bolezni ter 3000 K za tehniški visokošolski fond. Mestnim uslužbenecem se dovoli draginjska doklada v dosedanji izmeri do nadaljne ureditve. Za mestni urad se sklone nerazdeljena uradna doba od 8. do 14. ure, stranke se sprejemajo samo od 9. do 11. ure. Prošnja pekovskih mojstrov za zvišanje cen kruha in peciva se odkloni s povdarkom, da ptujski peki nimajo večjih stroškov nego n. p. mariborski, ki izhajajo z dosedanjimi cenami. Istotako se odkloni prošnja mesarjev. Zahteva se ostra kontrola, da se te cene res tudi držijo, ter strogo kazni zoper oderuha. Ako n. pr. mesar kupi vola po 5 K za kg žive teže in proda kožo po 30 K, tako da za samo kožo dobi že tretjino volove cene nazaj, potem res ni povoda za zvišanje cen mesu. Rešijo se prošnje za obrtne koncesije in za podelitev domovinske pravice. Izvoli se posebni obrtni trgovski odsek, ki bo v bodoče reševal koncesijske zadeve razen gostilniških koncesij. Glede domovinstva za tuje državljane se opozarja na vladno naredbo, ki prepoveduje podelitev domovinske pravice tujim državljanom, dokler se ne uredi vprašanje državljanstva. Zapisnik zadnje seje kuratorija Dijaškega doma in Mladike se vzame na znanje, ter se odobrijo predlogi glede imenovanja nadzorovalnega osebja v obeh zavodih. Odobré se vloge na vlado za železniško zvezo Ptuj-Radgona. Ako se naj zveže Mursko polje in Prekmurje z Dravsko dolino, potem je gotovo edino pravilno, da se za to zvezo izbere ob Dravi mesto Ptuj, ki je upravno, gospodarsko in kulturno središče celega političnega okraja.

Občni zbor Dijaške kuhinje v Ptuj. Vršil se je v petek 3. oktobra t. l. Iz odborovega poročila posnemamo, da je dobivalo obed 15 dijakov. Dohodkov je bilo v šolskem letu 1918—19 6326 K, izdatkov pa 4450 K. Med dohodki je podpora vlade za Slovenijo 800 K, podpora okrajnega zastopa ptujskega za 1918 in 1919 po 400 K, Hranilno in posojilno društvo v Ptuj 200 K, Posojilnici v Framu in Gornji Radgoni 125 K; domači udje so prispevali 924 K, vnanji 630 K; ob pogrebu gg. župnikov Šute in Skuherskega se je nabralo 402 K, ob raznih gostijah 625 K in ob drugih prilikah 446 K; pravnice poravnave so dale 415 K; živil je darovalo okrajno glavarstvo in starši podpiranih dijakov v vrednosti 890 K. Za l. 1919—20 se je oglašilo za obed 23 dijakov. Stroški za nje, računjeni po lanskim cenah, bodo presegali 11.000 K. Odkod dobiti toliko svoto? Občni zbor je premišljal o raznih načinih in potih, po katerih bi mogli zbrati to vsoto. Društveni odbor se hoče potruditi, da zvrši svojo nalogo in upa, da ga bo občinstvo podpiralo pri njegovi nalogi. Zanaša se, da dosedanji društveni podporniki ostanejo zvesti tudi naprej, pričakuje pa, da pridejo na pomoč še mnogi drugi, ki jim srce bije za našo učečo se mladež. Pričakuje zlasti, da se spomnijo društva oni mnogoštevilni podpiranci, ki so uživali dobroto Dijaške kuhinje. Koliko morejo doseči posamezniki, ki ob primernih prilikah vzbude zanimanje za Dijaško kuhinjo, so jasno pokazali obili prispevki, ki so jih prijatelji našega dijaštva nabrali lani ob raznih gostijah, veseljah in drugih prireditvah. V podrobnih izkazih o društvenih dohodkih, priobčenih po listih, lahko čitamo njihova imena. Tak društveni prijatelj in podpornik je Fr. Zacherl, učitelj v Ljuto-

meru. Ta je zbiral za ptujsko Dijaško kuhinjo že od nekdanj prispevkov; sedanji društveni blagajnik more zasledovati to do l. 1905, ko je on prevzel blagajništvo. Tudi lansko šolsko leto je g. Zacherl večkrat poslal zbirke za našo kuhinjo in letos je bil zopet prvi, ki se je spomnil z večjo zbirko našega dijaštva. Zato je občni zbor soglasno sklenil, da se javno izreče priznanje in zahvala g. Fr. Zacherlu za njegovo neumorno naklonjenost Dijaški kuhinji v Ptuj. Za tekoče šolsko leto se je izvolil ta-le odbor: Za predsednika dr. Fr. Jurtela, odvetnik, za podpredsednika Fr. Toplak, davčni upravitelj v p., za tajnika Anton Kolarič, prof., za blagajnika dr. Jos. Komljanec, prof., za odbornika dr. Tone Gosak in dr. Tomaž Horvat, odvetnika. Blagohotni prispevki naj se pošiljajo prosto na naslov: Dijaška kuhinja v Ptuj.

Pozor na domače živali! Brezvestneži zastrupljajo po mestu mačke s tem, da jim mečejo zastrupljenega mesa, kruha itd. Posestnike svinj, kuncev, perutnine in drugih koristnih živali opozarjamo na to neslano početje, da jih obvarujemo velike škode.

Koroške. V glasovalni od Nemcev zasedeni (Celovec z okolico) zoni B so mali posestniki in revnejši sloji apatični, da celo sovražni nemški Avstriji. Posebno pa oni, ki stanujejo izven mest in trgov. Za mesta in trga skrbi Nem. Avstrija kolikor pač more za prehrano, med tem ko tožijo po vaseh, da so dobili zadnjič moko, sladkor in petrolej od Jugoslovancev in od tistega časa nič več. Samo razni baroni, veleposestniki in uradniki onstran demarkacijske črte so še kolikor toliko navdušeni za nemško Avstrijo.

Pregled poštnih in brzojavnih pristojbin je ravnokar izšel v III. izdaji, vsebuje tudi najnovejše določbe inozemskih pristojbin, potem telefonske takse vse v jako pregledni obliki sestavljeno in popolnoma zanesljivo izračunjeno. Naroča se pri vseh poštah uradih v področju ljubljanskega ravnateljstva, ali pri izdajatelju, višjemu poštному oficijalu K. Tiefengruber pri pošttem ravnateljstvu v Ljubljani. Cena pregledu je 2 kroni.

Iz Koroške. Na praznik 8. septembra je bil nabit na cerkvi v Gospi svet lepak, skaterim se pozivljajo tamkajšnji Slovenci in sicer dekan, en kanonik, trije kleriki in civilne osebe, da nemudoma zapuste Gospo sveto, ker bodo sicer na povelje vlade ustreljeni. Enega teh klerikov so pred nekaj dnevi kamenjali v Gospi sveti, smrti ga je rešil neki kmet, kateri ni dopustil, da se na njegovem posestvu človek ubije. Onstran demarkacijske črte so Slovenci v vednem strahu, da se nasilja, kakor v Gospi sveti tudi drugje ne začnejo ponavljati. V Celovcu zdaj sploh ne govorijo več, kdaj da bodo Jugoslovani zapustili Koroško, temveč se raznaša povsod, da pridejo Jugoslovani zopet v Celovec nazaj. Ljudstvo, posebno revnejši sloji, se jako hujuje čez Lemischa, ki ga zove na mesto Landesverweser Landesverwüster, Angererja, Laknerja in druge hujskače, ki so zapeljali Celovčane na led in jih izdali Italijanom, kateri pokupujejo še tistih par jajc in litrov mleka, kar pripeljuje slovenski kmetje iz Gospe svete v Celovec.

Kam je zginil sladkor iz trgovin? Meseca julija in avgusta so dobile uradne prodajalnice velike množine sladkorja, a danes pravijo, da nimajo nič več sladkorja. Najmanj polovico odjemalcev ni vzelo toliko sladkorja, kolikor je bilo od okr. glavarstva posameznikom odmerjeno. Revnejši sloji niso razpolagali z denarjem, da bi si kupili ves sladkor naenkrat. Ko so si zopet nekaj prislužili, šli so zopet po sladkor, a ni ga več dobiti. Kolikor sladkornih kart, toliko sladkorja, se nam je vedno reklo, a imamo še karte od avgusta in julija, a sladkorja ni. Kontrola bi bila dobra. S tem dopisom hočemo namreč opozoriti na nekatere trgovce na deželi, ki so sladkor v velikem prodajali na Hrvaško, v Maribor in verižnikom.

Vurberg. Našlo se je dne 27. septembra t. l. popoldan v koruzi pri Vurbergu truplo 70—75 let starega nepoznanega berača, ki je vsled slabosti in starosti kar na prostem umrl. Umrl je srednje velikosti, ima črno sive brke in brado, take lase, oblečen je z vojaškim perilom, črno rižasto suknjo, črnim